

מס קניה על סיגריות ומוצרי טבק

סעיף זה מתייחס להכנסות ממס קניה על סיגריות ומוצרי טבק נוספים, כגון סיגרים, סיגריות, טבק מעובד להכנת סיגריות, טבק למקטרת, לנרגילה וכו'.

צריכת סיגריות⁵

בשנת 2012, עמדה כמות הסיגריות הנצרכת בישראל על כ-400 מיליון חפיסות, ירידה של כ-4.4% לעומת שנת 2011. כמות צריכת חפיסות לנפש ירדה בכ-6.1% לעומת שנת 2011, ועמדה על כ-51 חפיסות (ראה לוח יב-5). החל משנת 2000 חלה ירידה משמעותית בכמות צריכת החפיסות לנפש, כאשר בתחילת תקופה זו הכמות עמדה על כ-64 חפיסות.⁶ ניתן לשער שחלק מסוים מהירידה נובע מההגבלות המוטלות על מעשנים דרך חקיקה יחד עם העלאת שיעורי המס לאורך השנים והתייקרות משמעותית במחיר לצרכן. במקביל חל מעבר מצריכת סיגריות מתוצרת מקומית לסיגריות מיובאות (ראה גרף יב-2א'). בשנת 2000 שיעור החפיסות מיצור מקומי מתוך סך החפיסות הנצרכות עמד על כ-48%, ואילו בשנת 2012 שיעור זה עמד על כ-16% בלבד.

הכנסות המדינה ממס קניה על מוצרי טבק

הכנסות המדינה ממס קניה על מוצרי טבק הסתכמו בשנת 2012 בסך של 5.4 מיליארד ש"ח, עלייה ריאלית בשיעור של 7.6% לעומת שנת 2011. בניכוי שינויי חקיקה, חלה עלייה ריאלית מתונה יותר בהכנסות בשיעור של 2.1%, לעומת שנת 2011. 84% מההכנסות התקבלו בגין סיגריות מיובאות (ראה לוח יב-5). בנוסף להכנסות אלה, ההכנסות ממכס על מוצרי טבק הסתכמו בשנת 2012 בכמיליון ש"ח (ראה לוח טו-5 בפרק טו).

⁵ בפרק זה ההתייחסות היא לצריכת סיגריות ששולם בגינה מס, ואינו כולל צריכה מחנויות הדיוטי-פרי או צריכה שאינה מדווחת.

⁶ כאמור ההתייחסות היא לצריכת סיגריות ששולם בגינה מס (ראה הערה 5).

לוח יב-5

צריכה והכנסות ממס קניה על מוצרי טבק 2000-2012

שנה	הכנסות מס קניה - טבק				צריכה - סיגריות			
	סיגריטות ³	יבוא טבק אחר ²	יבוא סיגריות	ייצור מקומי סיגריות	סיגריטות לנפש ¹	סיגריטות	יבוא	ייצור מקומי
(באחוזים)	(במיליוני שקלים)				(בחפיסות)	(במיליוני חפיסות)		
2000	2,345	4	1,413	928	64	411	215	195
2001	2,499	4	1,595	900	68	433	242	190
2002	2,891	4	1,929	958	66	428	254	174
2003	3,130	8	2,130	992	63	419	263	156
2004	3,125	7	2,206	911	61	413	271	143
2005	3,343	9	2,484	851	58	400	283	118
2006	3,412	19	2,648	745	57	397	296	101
2007	3,490	27	2,730	733	57	403	302	101
2008	3,651	29	2,894	728	57	413	318	96
2009	4,128	34	3,330	764	56	415	328	87
2010	4,680	40	3,821	819	55	415	333	83
2011	4,960	39	4,129	792	55	418	340	78
2012	5,429	63	4,579	787	51	400	336	64
	שיעור שינוי ריאלי (באחוזים) ¹				שיעור שינוי (באחוזים)			
	2.5		4.5	-6.5	-1.2	0.7	2.2	-5.7
	7.6		9.0	-2.3	-6.1	-4.4	-1.1	-18.5
	שיעור שינוי ריאלי בניכוי שינויי חקיקה (באחוזים)							
	-3.7		-3.1	-14.8				
	2.1		2.4	-8.5				

מקור: נתוני רשות המסים בישראל ועיבודי מינהל הכנסות המדינה.
הערות ללוח:

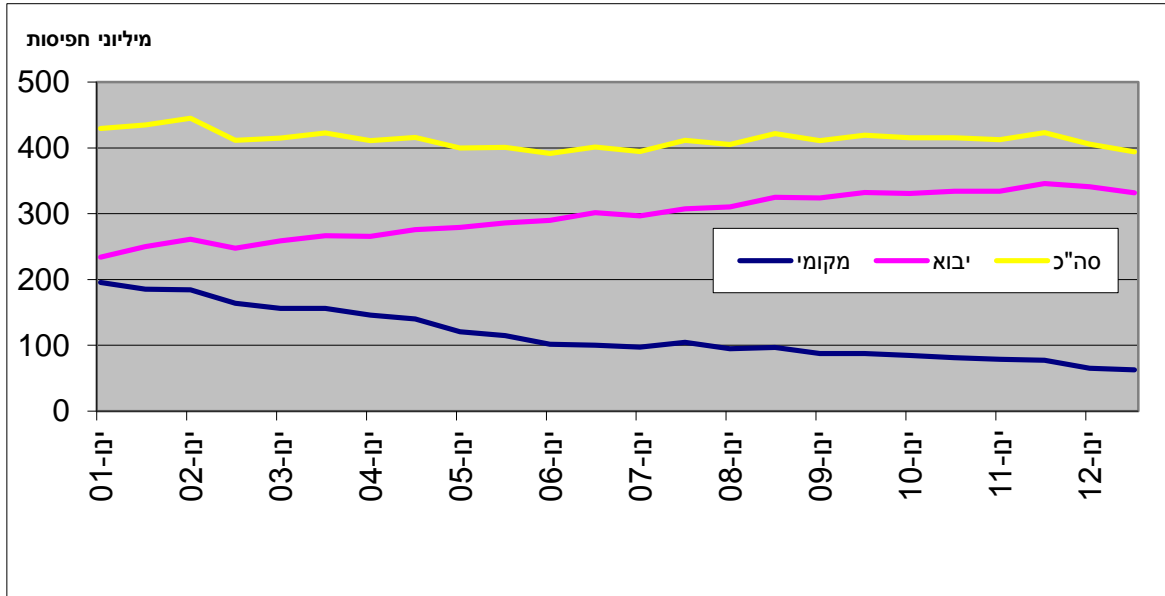
(1) בניכוי השינוי במדד המחירים לצרכן.

(2) בשנים 2000 ו-2001 מוצג אומדן.

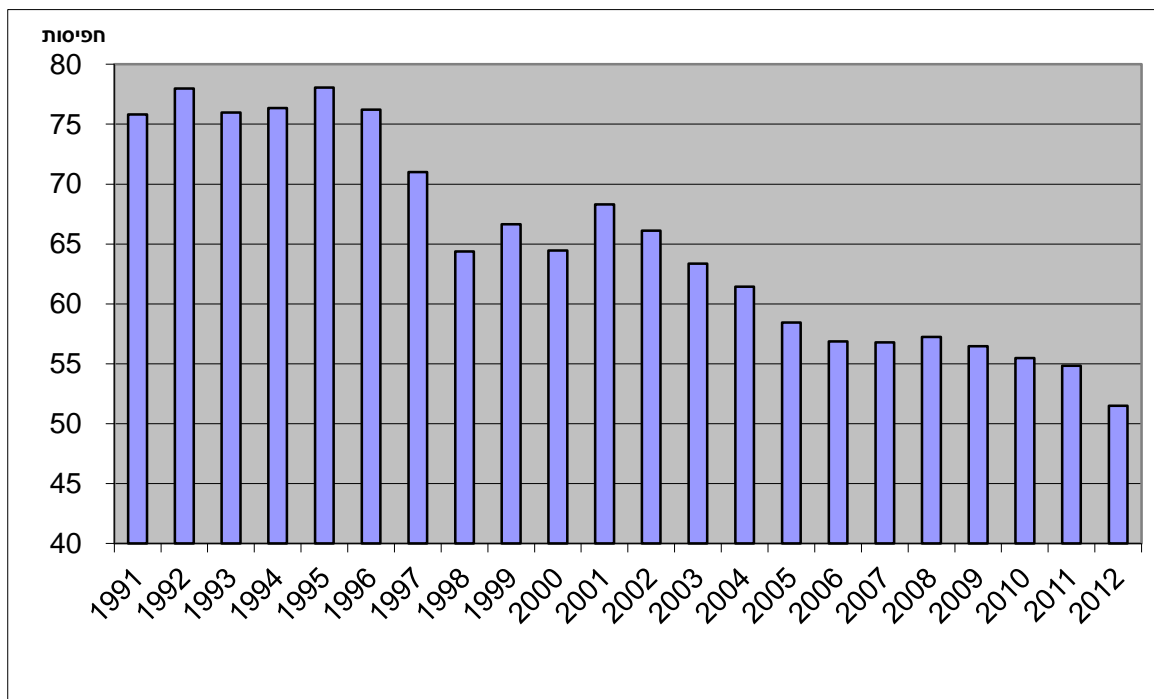
(3) לא כולל הכנסות מייצור מקומי של מוצרי טבק אחרים, המוערכות במיליוני שקלים בודדים בשנה.

גרף יב-2

א. מכירת סיגריות מיבוא ומייצור מקומי 2001-2012
(מיליוני חפיסות, ממוצע נע של 6 חודשים מונחים שנתיים)

ב. צריכת סיגריות לנפש, 1991-2012
(חפיסות לנפש לשנה)

מקור: נתוני רשות המסים בישראל, הלמ"ס ועיבודי מינהל הכנסות המדינה.

שינויים בשיטת המיסוי ובשיעורי המס

סיגריות

החל משנת 1995, מס קניה על סיגריות מורכב ממס קצוב (לאלף סיגריות) וממס אחוזי. עד יוני 2009, המס האחוזי חושב מהמחיר לצרכן ללא מע"מ ועקב בעיות באימות המחיר שונה בסיס המס למחיר הסיטוני. שינוי בסיס המס לא השפיע על היקף ההכנסות.

כפי שניתן לראות בלוח יב-6, חלו 4 העלאות במיסוי סיגריות החל משנת 2009:

- באפריל 2009 (טרם שינוי בסיס המס) עלה המס משיעור של 49.5 ש"ח לאלף סיגריות בתוספת 62% מהמחיר לצרכן ללא מע"מ, לשיעור של 62.5 ש"ח לאלף סיגריות בתוספת 63% מהמחיר לצרכן ללא מע"מ.
- ביולי 2010 (לאחר שינוי בסיס המס) עלה שיעור המס ל-214.5 ש"ח לאלף סיגריות בתוספת 260.6% מהמחיר הסיטוני. בגין העלאה זו התוספת להכנסות נאמדה בכ-700 מיליון ש"ח, בשנה מלאה.
- ביולי 2012 עלה שיעור המס ל-274.5 ש"ח לאלף סיגריות (עודכן ל-278.46 ש"ח בינואר 2013) ובתוספת 278.6% מהמחיר הסיטוני. תוספת ההכנסות נאמדה בכ-800 מיליון ש"ח, בשנה מלאה.
- במאי 2013 עלה שיעור המס ל-391.5 ש"ח לאלף סיגריות בתוספת 270% מהמחיר הסיטוני. כמו כן, הועלה המס המינימלי לחפיסת סיגריות, מ-12.17 ש"ח ל-15 ש"ח לחפיסה. תוספת ההכנסות נאמדה בכ-800 מיליון ש"ח, בשנה מלאה.

גרף יב-3 מציג את גובה מס הקניה הכולל (אחוזי וקצוב) בש"ח, במחירים קבועים עבור מותג מיובא (MARLBORO) ועבור מותג מייצור מקומי (TIME). ניתן לראות כי במחירי ינואר 2013, סך מס הקניה ששולם בגין חפיסת MARLBORO עלה מכ-11.3 ש"ח בינואר 2003 לכ-19.0 ש"ח במאי 2013, לאחר ההעלאה האחרונה במס הקניה. באותה תקופה, סך מס הקניה ששולם בגין חפיסת סיגריות מסוג TIME, עלה מכ-7.5 ש"ח לכ-16.7 ש"ח לחפיסה.

נוסף על כך, החל מאפריל 2013, כל נכנס לישראל מגיל 18 ומעלה רשאי להעביר כמות סיגריות שאינה עולה על 200 סיגריות ("פאקט" אחד), לעומת 400 סיגריות עד כה. התוספת להכנסות בגין שינוי זה נאמדת בכ-150 מיליון ש"ח, בשנה מלאה.

מוצרי טבק אחרים

קבוצה זו כוללת כאמור סיגרים, סיגריות, טבק מעובד להכנת סיגריות, טבק למקטרת ולנרגילה.

עד שנת 2011, קבוצה זו תרמה כ-1% מהכנסות ממס קניה על טבק ואולי משום כך נטל המס שהוטל עליה היה נמוך יחסית לנטל המס על סיגריות והוא אף נשחק עם הזמן שכן המס הקצוב לא עודכן על פי העלייה במדד המחירים לצרכן.

בחודש דצמבר 2011, מתוך הכרה בנוקי העישון על כל צורותיו, הוחלט להעלות את שיעור המס על טבק למקטרת ולנרגילה כך שיתאים לזה שחל על טבק לסיגריות, מ-50 ש"ח לק"ג ל-279.5 ש"ח לק"ג. ההעלאה החדה לא קיבלה את אישורה של ועדת הכספים ועל כן בפברואר 2012 הורד שיעור המס על טבק למקטרת ולנרגילה ל-115 ש"ח לק"ג, והחל מתווה הדרגתי להשוואת המיסוי. במסגרת מתווה זה, שיעור המס על טבק למקטרת ולנרגילה עלה ל-187.16 ש"ח לק"ג בינואר 2013 והוא יעלה עד ל-290.82 ש"ח לק"ג ב-2015. כמו כן, המיסוי על טבק לסיגריות עלה מ-286.7 ש"ח לק"ג בינואר 2012 ל-450 ש"ח לק"ג במאי 2013. בנוסף, שיעור המס על סיגרים וסיגריות עלה מ-54% מהמחיר הסיטוני אך לא פחות מ-40 ש"ח לק"ג ב-2011 עד ל-90% מהמחיר סיטוני אך לא פחות מ-71 ש"ח לק"ג במאי 2013 (ראה לוח יב-7).

אומדן התוספת המצטברת להכנסות בגין שינויים אלה מוערכת בכ-170 מיליון ש"ח בתום שלוש שנים (עד שנת 2015).

בנוסף, שיעורי המס הקצוב מעודכנים מעתה בכל שנה בהתאם לשינויים במדד המחירים לצרכן.

לוח יב-6

שינויים בשיעורי מס קניה על סיגריות בשנים 1995-2013

תאריך	מהות השינוי	מס הקניה מהמחיר לצרכן (ללא מע"מ)		מס הקניה מהמחיר ¹ הסיטוני	
		מס אחוזי	מס קצוב (בש"ח לאלף סיגריות)	מס אחוזי	מס קצוב (בש"ח לאלף סיגריות)
1995	העלאה	53	37.5		
9.1996	העלאה	53	41.42		
12.1996	העלאה	55	43.75		
25.4.2002	העלאה	58	55.1		
12.12.2004	העלאה	59	62.5		250.0
8.6.2005	העלאה	62	49.49		310.0
30.4.2009	העלאה	63	62.5		400.0
1.6.2009	שינוי שיטה			225.7	203.5
1.7.2009	שינוי תמהיל			231.7	194.0
6.7.2010	העלאה			260.6	214.5
26.7.2012	העלאה			278.6	274.5
7.5.2013	העלאה			270.0	391.5

מקור: תעריף המכס ועיבודי מינהל הכנסות המדינה.

הערות ללוח:

(1) כולל ביבוא, ע"פ הצהרת היבואן.

לוח יב-7

שינויים בשיעורי מס קניה על מוצרי טבק אחרים 2012-2015

סיגרים, צ'רוטים וסיגריות		טבק למקטרת / לנרגילה (ש"ח לק"ג)	טבק לסיגריות (ש"ח לק"ג)	מהות השינוי	תאריך
אך לא פחות (ש"ח לק"ג)	מס אחוזי				
40.00	54.00	50.00	263.27	עדכון מחירים	01/01/2009
40.00	54.00	50.00	273.32	עדכון מחירים	01/01/2010
40.00	54.00	50.00	279.56	עדכון מחירים	01/01/2011
50.00	65.00	279.56	279.56	העלאה	13/12/2011
51.28	65.00	286.69	286.69	עדכון מחירים	01/01/2012
51.28	65.00	115.00	286.69	הורדה ¹	13/02/2012
59.00	75.00	115.00	286.69	העלאה	26/07/2012
59.85	75.00	187.67	290.82	העלאה	01/01/2013
71.00	90.00	187.67	450.00	העלאה	08/05/2013
71.00	90.00	243.46	450.00	העלאה	² 01/01/2014
71.00	90.00	290.82	450.00	העלאה	² 01/01/2015

מקור: תעריף המכס ועיבודי מינהל הכנסות המדינה.

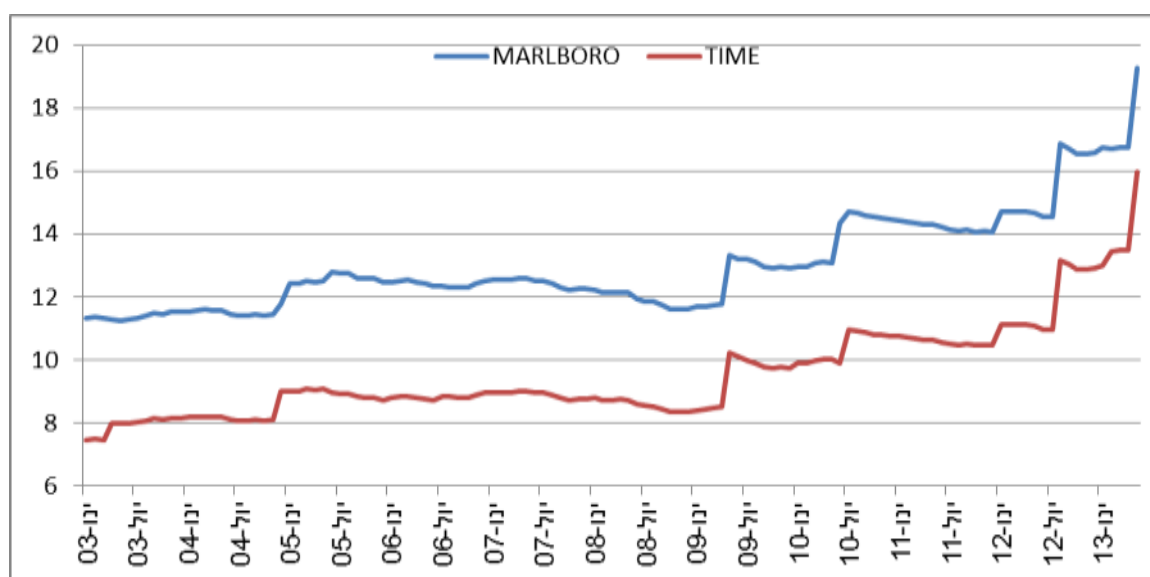
הערות ללוח:

(1) מיתון מתווה העלאה שהוכנס בתאריך 13/12/11.

(2) במחירי ינואר 2013.

גרף יב-3

מס קניה כולל על סיגריות מסוג MARLBORO ו-TIME בש"ח לחפיסה
(במחירי ינואר 2013)

מקור: רשות המסים בישראל ועיבודי מינהל הכנסות המדינה.

השוואות בינלאומיות

שיטת מיסוי סיגריות, המורכבת ממס אחוזי וממס קצוב, נהוגה לא רק בישראל, אלא גם במדינות האיחוד האירופי, כאשר חלקי התמהיל משתנים ממדינה למדינה.

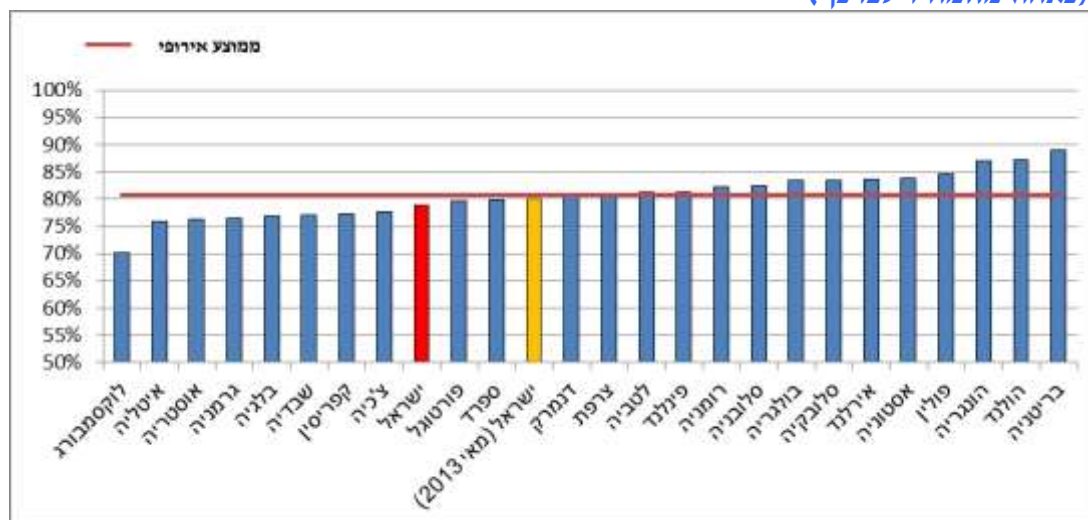
במהלך שנת 2012 ובתחילת שנת 2013, מספר מדינות (אירלנד, הולנד, גרמניה, צרפת, ופורטוגל) צמצמו את החלק האחוזי בתמהיל והעלו את החלק הקצוב. לדוגמא, אירלנד צמצמה את המס האחוזי משיעור של כ-18.03% לשיעור של כ-8.83% מהמחיר לצרכן כולל מע"מ בעוד שהחלק הקצוב הועלה משיעור של 192.44 אירו לאלף סיגריות לשיעור של 237.69 אירו לאלף סיגריות.

מס קצוב מביא להפנמת נכונה של השפעות חיצוניות שליליות הנובעות מהעישון, כיוון שהשפעות אלו נגרמות ללא קשר למחיר הסיגריות. מאידך, הטלת מס קצוב הינה גרסיבית יותר מכיוון שהיא מוזילה באופן יחסי סיגריות יקרות לעומת סיגריות זולות יותר.

בתאריך 1.1.2013, אחוז המסים מהמחיר לצרכן בישראל על פי מחיר WAP⁷, עמד על כ-78.97% (ראה לוח יב-7). שיעור זה נמוך מהשיעור המקביל בקרב מרבית המדינות באיחוד האירופי ואף מן הממוצע האירופי (לפי 24 מתוך 27 מדינות⁸), העומד על כ-80.77%. גם אחרי ההעלאה במס קניה על סיגריות במאי 2013, השיעור בישראל, כ-80.13%⁹, נותר נמוך במעט מהממוצע האירופי.

גרף יב-4

שיעור מס הקניה האפקטיבי על סיגריות בישראל ובמדינות האיחוד האירופי¹ בתאריך 1/1/13 (כאחוז מהמחיר לצרכן²)

מקור: נציבות האיחוד האירופי ועיבודי מינהל הכנסות המדינה.

הערות ללוח:

(1) השוואה מול 24 מתוך 27 מדינות האיחוד האירופי.

(2) החישוב לפי מחיר WAP.

⁷ Weighted Average Price - אומדן מחיר משוקלל על פי כמויות יבוא וייצור מקומי, לסיגריות מסוג TIME ולסיגריות מסוג MARLBORO.

⁸ ההשוואה נערכת מול 24 מתוך 27 מדינות האיחוד האירופי. אין בידינו נתונים לגבי המדינות יוון, ליטא ומלטה.

⁹ לפי מחיר WAP המבוסס על אומדן יבוא וייצור מקומי של סיגריות במאי 2013.

לוח יב-8

גובה מס קניה על אלף סיגריות במדינות שונות בתאריך 1/1/2013

שם המדינה	מבנה מס הקניה	
	מס קצוב באירו	מס אחוזי ¹
ארה"ב ³	257.95	-
ארה"ב ⁴	89.03	-
ממוצע אירופי
בלגיה	21.89	50.31%
בולגריה	51.64	23.00%
צ'כיה	45.02	28.00%
דנמרק	156.46	1.00%
גרמניה	94.40	21.80%
אסטוניה	45.00	33.00%
ספרד	19.10	53.10%
צרפת	38.13	51.75%
אירלנד	237.69	8.83%
איטליה	8.90	54.35%
קפריסין	55.00	34.00%
לטביה	35.91	34.00%
לוקסמבורג	17.25	48.09%
הונגריה	43.84	31.00%
הולנד	167.84	3.13%
אוסטריה	35.00	42.00%
פולין	45.79	31.41%
פורטוגל	79.39	20.00%
רומניה	53.18	20.00%
סלובניה	60.79	24.55%
סלובקיה	59.50	23.00%
פינלנד	22.50	12.29%
שבדיה	166.41	1.00%
בריטניה	209.71	16.50%
ישראל	56.03	278.60%

מקור: נציבות האיחוד האירופי ועיבודי מינהל הכנסות המדינה.
הערות ללוח:

- (1) באירופה מהמחיר לצרכן כולל מע"מ, ובישראל מהמחיר הסיטוני.
- (2) החישוב של סך המסים כולל מע"מ ולפי מחיר משוקלל של חפיסה.
- (3) כולל מס פדרלי, מדינתי ועירוני ע"פ שיעור המס הנהוג בעיר ניו יורק. לפי שע"ח של 1.33 דולר לאירו.
- (4) כולל מס פדרלי ומדינתי בלבד, ע"פ שיעור ממוצע המדינות. לפי שע"ח של 1.33 דולר לאירו.